

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
6 juli 2020
Kenmerk
COS/U202000545/
Lbr. 20/049
Telefoon
06 3592320
Bijlage(n)
-

Onderwerp
stand van zaken Omgevingswet- juli 2020

Samenvatting

De minister heeft op 20 mei de Tweede en Eerste Kamer geïnformeerd over de nieuwe datum inwerkingtreding van de Omgevingswet: 1 januari 2022. De VNG staat volledig achter deze datum zoals te lezen is in de gezamenlijke verklaring van Rijk en koepels.

Deze brief beschrijft hoe deze datum tot stand is gekomen en wat de gevolgen van de nieuwe datum zijn voor gemeenten. In de bijlage bij deze brief beschrijven wij de stand van zaken van het wetgevingsproces, het DSO en de voortgang van de implementatie. Ook geven wij u een overzicht van de ondersteuning vanuit de VNG in de komende periode.

U wordt in deze bijlage bijgepraat over:

1. Implementatieondersteuning
2. De (verander)opgave
3. Wetgevingsproces
4. Kerninstrumenten
5. Dienstverlening, vergunningen en processen
6. Toepasbare regels
7. Digitaal Stelsel Omgevingswet
8. Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

Aan de leden**Datum**

6 juli 2020

Kenmerk

COS/U202000545/

Lbr. 20/049

Telefoonnummer

06 3592320

Bijlage(n)

-

Onderwerp

Stand van zaken Omgevingswet- juli 2020

Geacht college en gemeenteraad,

De minister heeft op 20 mei jl. de Tweede en Eerste Kamer geïnformeerd over de nieuwe datum inwerkingtreding van de Omgevingswet: 1 januari 2022. De VNG vindt inwerkingtreding op deze datum wenselijk en realistisch. Wenselijk, omdat we met de Omgevingswet grote maatschappelijke opgaven voortvarender kunnen oppakken en we de wet zo snel mogelijk in werking willen laten treden. Realistisch, omdat er extra tijd nodig is om alle onderdelen van het nieuwe stelsel af te ronden en ermee te leren werken voordat de wet in werking kan treden. 1 januari 2022 is de eerstvolgende mogelijke datum. Alle bestuurlijke partners onderschrijven dit, zoals te lezen is in de [gezamenlijke verklaring](#) van Rijk en koepels.

Deze brief beschrijft hoe deze datum tot stand is gekomen en wat de gevolgen van de nieuwe datum zijn voor gemeenten. In de bijlage bij deze brief beschrijven wij de stand van zaken van het wetgevingsproces, het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) en de voortgang van de implementatie. Ook geven wij u een overzicht van de ondersteuning vanuit de VNG in de komende periode.

Aanleiding uitstel inwerkingtreding Omgevingswet

Op 1 april jl. heeft de minister aan beide Kamers laten weten dat ze op zoek ging naar een [nieuwe datum voor inwerkingtreding van de Omgevingswet](#). De vertraging in de oplevering van de landelijke voorzieningen van het DSO in combinatie met een stevige implementatieopgave en de maatregelen rond het coronavirus hadden een te grote impact op alle partijen om de wet op 1 januari 2021 in werking te kunnen laten gaan.

Proces totstandkoming nieuwe datum

Begin maart heeft de VNG in overleg met de bestuurlijke partners (IPO, Unie van Waterschappen en Rijk) een aantal criteria benoemd die leidend zijn voor de inwerkingtreding van de wet. Het uitgangspunt is een werkend stelsel waarbij:

- de nieuwe wet- en regelgeving stabiel is en ontsloten is via het DSO;
- de drie DSO-ketens in hun geheel en in samenhang werken, zowel landelijk als lokaal;
- gemeenten voldoende tijd hebben gehad om met het nieuwe stelsel te leren werken.

Deze criteria zijn in maart en april in intensieve samenwerking met gemeenten nader geoperationaliseerd om een goed beeld te krijgen van de activiteiten die gemeenten nog moeten verrichten tot inwerkingtreding. Ook zijn daarbij de afhankelijkheden in beeld gebracht van de oplevering van landelijke voorzieningen, zowel juridisch-inhoudelijk (zoals annotaties in wet- en regelgeving, toepasbare regels, oefencasussen) als technisch (zoals de standaard voor het omgevingsplan, functionaliteit om het omgevingsplan te muteren en synchroniseren, oefenomgeving). Dit heeft geresulteerd in een tijdlijn met mijlpalen tot inwerkingtreding, waaruit bleek dat 1 januari 2022 de eerstvolgende realistische invoeringsdatum is. Deze tijdlijn is via VNG Fora aan de programmamanagers Omgevingswet van alle gemeenten voorgelegd.

Op 23 april jl. hebben de VNG Commissie Ruimte, Wonen en Milieu en het VNG Bestuur onderhandelingsruimte gegeven aan portefeuillehouders Boudewijn Revis en Liesbeth Grijsen om namens de VNG in gesprek te gaan met de minister en de andere bestuurlijke partners over de nieuwe datum inwerkingtreding. Het uitgangspunt hierbij was om het uitstel zo kort mogelijk te houden, maar wel een realistische datum te kiezen waarop aan de gestelde criteria kan zijn voldaan. Met 1 januari 2022 als bekend resultaat.

Reacties op de nieuwe datum

Na bekendwording van de nieuwe datum heeft de VNG van een groot aantal gemeenten reacties ontvangen. Veel gemeenten geven aan de datum van 1 januari 2022 goed gekozen te vinden. Er is ook een aantal gemeenten dat aangeeft minder lang uitstel nodig te hebben. Zij verwachten eerder klaar te zijn met de implementatie en vinden het jammer dat ze tot 1 januari 2022 moeten wachten. Ook zijn er gemeenten die zich afvragen of zij tot 1 januari 2022 de energie kunnen vasthouden voor de implementatie Omgevingswet.

Wij begrijpen deze reacties. Ook deze zorgen en overwegingen hebben een rol gespeeld in het besluitvormingsproces over de nieuwe datum. Er is gekozen voor een jaar uitstel omdat uiteindelijk *alle* gemeenten met het nieuwe stelsel moeten kunnen werken. We verwachten een jaar nodig te hebben om alle gemeenten aan te sluiten op het DSO en ook alle lokale software en werkprocessen goed in te regelen. Daarnaast is het van belang om goed te oefenen met het nieuwe stelsel zodat alle betrokken medewerkers na inwerkingtreding ermee kunnen werken. Aangezien dit voor 355 gemeenten moet gebeuren, is er voldoende doorlooptijd nodig. Tot inwerkingtreding van de Omgevingswet kan via de Crisis en herstelwet (Chw) al in de geest van de Omgevingswet worden gewerkt.

Benutten van de extra tijd

De nieuwe datum biedt een extra jaar tijd tot inwerkingtreding, maar is hard nodig om alle benodigde implementatieactiviteiten te verrichten. Er is in die zin dus geen sprake van “extra tijd” en er is zeker geen tijd om de Omgevingswet te posterioriteren. Wij roepen u op om de nodige bestuurlijke aandacht en ambtelijke capaciteit aan de invoering van de Omgevingswet te blijven besteden.

De extra doorlooptijd tot aan inwerkingtreding is nodig en kan benut worden om bij de implementatie weer meer de focus te leggen op de bedoeling van de wet: integraal werken, opgavegericht en in samenwerking met bestuurlijke partners, ketenpartners, initiatiefnemers en belanghebbenden. Dat gebeurt niet vanzelf, daar is bestuurlijke aandacht en sturing voor nodig.

Gevolgen van de nieuwe datum

Het uitstel van een jaar heeft gevolgen voor gemeenten. Deze gevolgen hebben betrekking op:

- De wettelijke termijnen van overgangsrecht voor de omgevingsvisie en het omgevingsplan.
- De wettelijke termijnen voor evaluatie van de Omgevingswet.
- De termijnen die in wet- en regelgeving zijn vastgelegd voor inwerkingtreding van onderdelen van het stelsel (zoals de nieuwe systematiek voor geluidemissie – de BGE – in het Aanvullingsbesluit geluid).
- De instandhouding van huidige voorzieningen zoals OLO en ruimtelijkeplannen.nl.
- Aanpalende wetgeving zoals de Chw en de Wkb (Wet kwaliteitsborging voor het bouwen).
- Financiële gevolgen van uitstel, zoals transitiekosten van een extra jaar implementatie en beheerkosten.
- De afgesproken termijnen voor de evaluatie van de afspraken in het Bestuursakkoord en het Financieel akkoord over de financiële uitgangspunten van de Omgevingswet.

Deze zomer worden al deze gevolgen in kaart gebracht in een interbestuurlijk proces. Daarin wordt bepaald welke gevolgen aanleiding geven tot aanpassing van de wettelijke termijnen en de gemaakte bestuurlijke afspraken. In het vroege najaar wordt hierover in bestuurlijk overleg een besluit genomen. De VNG is actief betrokken bij dit proces en wij zijn intensief in overleg met gemeenten over deze gevolgen. In het najaar zullen wij u hierover informeren.

Financiële situatie

Er bestaan grote zorgen, ook bij de VNG, over de financiële situatie van gemeenten. De VNG heeft in een [position paper](#) onderbouwd dat de financiële positie van gemeenten onhoudbaar wordt. Het gaat nu met name over de tekorten op het sociaal domein, de gevolgen van de coronacrisis en de herijking van het Gemeentefonds. Gemeenten vrezen dat daar financiële problemen op het fysieke domein bij komen, mede als gevolg van de Omgevingswet en de Wkb.

Wij nemen deze zorgen zeer serieus. Vanuit het programma Omgevingswet werken wij heel intensief samen met gemeenten om de financiële effecten van de Omgevingswet en de Wkb in kaart te brengen. Dat geldt zowel voor de invoeringskosten als voor de structurele kosten en baten. In de bijlage bij deze brief zetten wij uiteen hoe dit onderzoeks- en monitoringsproces eruit ziet en op welke momenten wij hierover in gesprek gaan met het Rijk en de andere bestuurlijke partners.

Roadmap tot inwerkingtreding

De nieuwe datum vraagt om een nieuwe planning tot inwerkingtreding. De VNG heeft daarvoor een aantal hulpmiddelen beschikbaar: het [minimumlijstje](#) geeft u inzicht in wat u als gemeente minimaal moet doen voor 1 januari 2022 en de [roadmap](#) geeft u een overzicht van de activiteiten die u daarvoor moet ondernemen. De roadmap wordt momenteel bijgewerkt tot de nieuwe datum inwerkingtreding. Zodra deze gereed is, zullen wij die publiceren via de website van de VNG.

Ook is er een interbestuurlijke roadmap in de maak, waarop de processen van wetgeving, DSO en implementatie bij overheden met elkaar in verband worden gebracht. Deze roadmap wordt naar verwachting na de zomer vastgesteld en zullen wij zo snel mogelijk publiceren.

Ter afsluiting

In de bijlage bij deze brief leest u een uitgebreide update van de belangrijkste zaken die op dit moment spelen rondom de Omgevingswet. In dit kader is ook de halfjaarlijkse [voortgangsbrief](#) van de minister aan de Kamers interessant om te lezen. Wij adviseren u deze brief en bijlage door te sturen in uw organisatie.

Met vragen en opmerkingen kunt u terecht bij Annemieke van Brunschot. Zij is per 1 juli 2020 formeel als programmamanager Omgevingswet bij de VNG aangesteld, nadat zij deze functie sinds september vorig jaar ad interim heeft vervuld. Zij is bereikbaar via omgevingswet@vng.nl.

Wij wensen u veel energie bij het vervolg van de invoering van de Omgevingswet.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr L.K. Geluk
Algemeen directeur